

Kalkkiruusukesammal

Kalkrosmossa

Rhodobryum ontariense

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalkkiruusukesammal on vihreä kärkipesäkkeinen, 1–3 cm korkea lehtisammal, joka muodostaa tiiviitä mättäitä tai kasvua muiden sammalten seassa yksittäin. Ylemmät suurikokoiset lehdet muodostavat runsaslehtisen ruusukkeen varren kärkeen, mikä tekee versosta palmumaisen näköisen. Ylemmät lehdet ovat soikeita, lyhyesti suippoja ja tyviosastaan taakäänteisiä, alemmat pienikokoisemmat lehdet ovat suomumaisia ja melko huomaamattomia. Kalkkiruusukesammal muistuttaa paljon tavallista lehtoruusukesammalta (*R. roseum*), mutta lajit erottaa toisistaan ruusukkeen isokokoisten lehtien lukumäärän ja lehtien muodon perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lähes kaikki kalkkiruusukesammalen kasvupaikat Suomessa ovat kalkkikallioilla, useimmiten lämpimillä ja valoilla kalliokedoilla, joskus myös kallionseinämillä ja -penkeillä. Kasvualustana on humus tai sora. Kalkkiruusukesammal tunnetaan muutamalta paikalta Lounais-Suomesta.

Nykytila ja uhkatekijät

Tärkeimmät kalkkiruusukesammalen uhanalaisuuteen johtaneet syyt ovat kaivostoiminta ja rakentaminen. Muita uhkaavia tekijöitä ovat kasvupaikkojen umpeenkasvu ja maaston kuluminen. Viidennes kalkkiruusukesammalen nykyisistä kasvupaikoista on suojelun ulkopuolella.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kalkkiruusukesammalen kasvupaikka jätetään louhimatta. Lämpimillä ja valoilla kasvupaikoilla viihtyvää sammalta voidaan umpeen-kasvavilla paikoilla hoitaa kilpailevia lajeja poistamalla. Jotkut kasvupaikoista saattavat olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (jyrkänteet), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Monet kasvupaikoista sopivat todennäköisesti hyvin MET-SO-ohjelmaan (kalkkikalliot).

Lähteet

Koponen, T. 2009: *Rhodobryum ontariense* – erittäin uhanalainen. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 229–231. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>

Kuva: Jouko Rikkinen